

Haarlem, 11 oktober 2009

lieve moeder van me,

speciaal vroeg opgestaan ben ik, omdat ik 's morgens vroeg makkelijker verhalen vertel. Want ik wilde u graag dit verhaal geven voor uw verjaardag, maar hoe makkelijk ik het ook aan andere mensen vertel (het illustreert vaak zo mooi wat ik bedoel), zo moeilijk is het om te weten hoe ik het u nu wil vertellen. Waar begint een verhaal?

Ik pak er maar een kopje thee bij....

Eigenlijk waren dit ooit twee verhalen, die ik nooit met elkaar in verband heb gebracht. Maar ineens, sinds ik het eerste verhaal in een ander daglicht zie, is het tweede verhaal zich er bij gaan voegen.

Het eerste verhaal begint hier. Ooit, het was een mooie zomeravond, moesten we van papa nog het land op: het laatste stukje rode bieten wieden, rechts achter op het land. Ik heb eigenlijk geen idee hoe oud ik was. Ik denk nu een jaar of 7/8, maar soms denk ik ook dat ik 13/14 was.

Ik genoot er van. Op vreemde tijdstippen op het land werken vond ik heerlijk. Het had iets heel saamhorigs, zo met m'n broers en zussen erop uittrekken voor zo'n belangrijke missie. Zo vagelijk kan ik me herinneren dat Marda, Mariëtte, Sjaak, Anton en ik gingen.

We gingen aan de gang, enthousiast en vrolijk. Ik kan me herinneren, dat ik er een soort spelletje van maakte: één iemand begon aan een regel en dan begon ik aan de andere kant van de regel om tegemoet te werken. En als we dan bij elkaar waren, dan begon ieder weer aan een andere kant. Zo ging het heel snel en op een gegeven moment begon ik aan de laatste regel.

Ik beseft, terwijl ik het aan het schrijven ben, dat het natuurlijk ook het land van uw vader was (hoewel ik niet goed weet of het land van opa al tot zo ver naar achteren was), dus misschien kent u dat stukkie grond daar net zo goed: het laatste stukkie tot de sloot tussen ons land en dat van van Kampen (wat papa er later bij kocht). Dat is een kloterig stukkie: de kluiten waren daar droger en

harder, er groeide allemaal kweek, en op het land aan de overkant stonden allemaal van die distels met stekels die gewoon door handschoenen heen staken. En het was net of die de sloot overgestoken waren en tot aan die laatste regel gekomen waren. En de bietjes die daar groeiden zagen er niet uit alsof het de moeite waard was.

Dus het was even doorbijten, maar bijna klaar. Ik was er voortvarend en dapper aan begonnen en na een tijdje, toen het me toch wat zwaar begon te vallen, keek ik op om te kijken wie me tegemoet aan het werken was. Tot m'n grote schrik was er niemand meer en toen ik even verder keek, zag ik dat de anderen al bijna bij de schuur waren! Ze waren weg! Dat was een enorme schok voor me en groot was mijn opluchting toen ik zag dat de poes naar me toe kwam. Maar wat nog nooit gebeurd was: die haalde naar me uit! Toen wist ik helemaal niet meer hoe ik het had en ik ben maar gewoon doorgedaan met het werk tot het af was. Het schemerde al toen ik naar huis kwam lopen.

Tot op de dag van vandaag weet ik niet meer hoe ik binnen ben gekomen, maar ik weet wel dat de zondag er na, toen papa zakgeld aan het uitdelen was buiten in de zon (zo na de kerk denk ik) hij mij een tientje gaf (terwijl ik volgens mij altijd 2,50 kreeg) waarbij hij zei dat hij gezien had dat ik die avond tot zo laat had zitten werken. En eigenlijk was dat het enige dat ik heel lang onthouden heb van dit verhaal: hoe mijn vader mij gezien had. Ik stroomde over van dankbaarheid en blijdschap.

Het tweede verhaal ging over u. Ik zie mezelf in de zon, op een zondag, bij jullie in de buurt zitten. Achter het huis. Alle anderen zijn aan het spelen, jullie drinken koffie en ik zit er bij. En ineens vraagt u, terwijl u nooit zulke dingen vroeg: "Goh Joke, stel dat wij zouden scheiden: bij wie zou jij dan willen wonen?" Ik schrok me wild! Hoe kon u zo iets nou vragen? Want als ik voor iemand zou kiezen, zou dat betekenen dat ik van

één van jullie minder zou houden! Dat kon ik toch niet zèggen! En bovendien: waar kwam die vraag vandaan? U vroeg me nooit zulke filosofische dingen!

Maar ergens vandaan kwam een slimme oplossing: ik antwoordde "dan zou ik bij papa gaan wonen, want die verdient het geld". Dat vond ik een heel goed antwoord van mezelf - gewoon praktisch. Had niks met liefde te maken.

Maar oohhh.... wat heeft die vraag, of eigenlijk de schrik over die vraag me nog lang bezig gehouden. En wat heb ik een hekel gehad aan keuzes maken!

Dit waren de twee verhalen. Die leefden met me mee. Ze waren niet altijd aanwezig. Soms kwam één van beide naar boven. Meestal om de beurt.

Maar op een gegeven moment kwam het eerste verhaal steeds vaker naar boven. En als ik nu zit te denken wanneer dat nu begonnen is, denk ik eigenlijk dat het kwam nadat papa was overleden. De nadruk lag nu niet meer op hoe hij me beloond had. Ineens werd meer belicht hoe verscheurd ik me voelde op het moment dat ik m'n broers en zussen zo weg zag lopen. Ik kon er spontaan van in snikken uitbarsten, al snapte ik niet waar dat nou goed voor was.

Ondertussen was ik mijn verhalen gaan schrijven. De verhalen die ontstaan waren omdat ik steeds maar woorden kreeg met vriendinnen. Daarvan ben ik me op een gegeven moment gaan realiseren, dat ik altijd ruzie kreeg met vrouwen, die meer in beelden dachten dan in woorden. En dat ik een mens was dat meer in woorden dacht dan in beelden. De verhalen waren daar troostend voor. Alsof beelden en woorden elkaar eindelijk weer eens op een constructieve manier ontmoetten. Alsof m'n woorden eindelijk konden beschrijven wat ik zag.

Toen Marjan me uitnodigde om op de Verbindingsweg iets met mijn verhalen te doen, ze vorm te geven zodat ze gezien konden worden, kwam er iets heel gretigs boven. Ik was zo blij dat de beelden en de woorden weer herenigd waren, dat ik een vorm wilde vinden, waarmee ze voor altijd aan elkaar verbonden zouden blijven. Eigenlijk wilde ik ze laten drukken bij elkaar, maar dan niet op papier, want dat scheurt veel te makkelijk. En ik wilde dat het groot werd, zodat mensen ze heel langzaam moesten lezen.

Maar drukken op stof werd veel te duur. De op één na beste oplossing werd dat ik dan de beelden wel liet drukken en ze daarna ging naaien op de stof waarop ik zelf schreef. Nu ja, dat weet u inmiddels.

Wat u niet weet, was wat me gebeurde tijdens het naaien van de beelden, en vooral bij het naaien van het verhaal "Het Verstaan" (m'n gordijn). Daar moest ik wel 4 van die platen op naaien en in dat verhaal kwam een zin voor "En het groots dat uw vader draagt is uw moeder." En op de platen, die ik aan het naaien was zag ik steeds het beeld, waar die woorden uit gekomen waren. En ondertussen was ik aan het werk op die naaimachine, waar u al onze kleren op genaaid heeft, en was ik u uit de grond van m'n tenen aan het bedanken dat u me had geleerd om te naaien. Om verbindingen te kunnen maken tussen dingen die geen verbinding (meer) met elkaar hebben.

Ook tijdens dat werk heb ik menig traantje gelaten, omdat alles zo mooi werd, omdat alles weer heel werd.

En met elke traan die ik liet, kwamen de twee verhalen, het verhaal over papa en het verhaal over u, dicht bij elkaar. Tot ik ineens dacht: volgens mij was het dezelfde dag - die dag dat papa me extra zakgeld gaf was dezelfde dag dat u me die vraag stelde!

En hoe meer ik snap, dat mensen meer van elkaar zien dan ze zelf voor mogelijk houden dat er in ze zit, hoe meer ik begin te vermoeden hoe indrukwekkend u me geholpen heeft. Het moment achter op de bouw was hartverscheurender dan ik mezelf lang heb toegegeven en ik heb op dat moment geen raad geweten met mezelf. En zoals ik het nu zie is het zo gegaan:

Dat u zag hoe verscheurd ik was. Niet bewust, zoals zo veel dingen niet bewust gaan. Maar met uw moederhart. En dat u me geholpen heeft deze verscheuring vorm te geven, omdat u natuurlijk ook niet wist hoe dit te lijmen was. Dat u die vraag maar ergens uit de lucht gegrepen heeft om me de gelegenheid te geven om te kiezen. Ik hoor het bijna in m'n hoofd: "Kind, als je zo verscheurd bent, neem dan gewoon de ene kant." En dat u daarmee dus het risico liep dat ik niet voor u zou kiezen.

En dat u ondertussen mij het gereedschap heeft geleerd om de verbinding ooit weer te herstellen, als ik groot genoeg was om het geheel weer te aanschouwen. Gewoon met naald en draad. Nou ja, en zo'n machine maakt het dan natuurlijk helemaal makkelijk.

Ik weet niet of u dit allemaal kunt volgen. Ik leef zelf al zo lang met dit verhaal en met het besef hoe het van invloed geweest is op de keuzes die ik gemaakt heb.

Ik wist al langer dat ik u dit heel graag wilde vertellen, en sinds kort ook dat ik het mooi ter gelegenheid van deze dag kon geven. En nu ik de workshop in de KvK heb gegeven weet ik weer des te sterker waarom ik het toch zo mooi vind - om mensen te wijzen op datgene dat ze niet zien, maar er wel is. Omdat ik een moeder heb die me het onzichtbare in mij heeft kunnen zien.

Ik dank u uit de grond van m'n hart voor al het zichtbare dat u me heeft laten zien en het onzichtbare dat u me zó helder hebt laten voelen, dat ik het zichtbaar kan maken. Ik voel me een gezegend mens.

liefs,

Joke

